

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет економічний

Кафедра економічної кібернетики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економічний аналіз

Освітня програма Економічна кібернетика

Спеціальність 051 Економіка

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від 29 серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ - 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання
7. Система оцінювання навчальної дисципліни
8. Політика навчальної дисципліни
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Економічний аналіз
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Викладач (-і)	к.е.н., доц. Пілько А.Д.
Контактний телефон викладача	+38(050)3735287
Е-mail викладача	andriy.pilko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro
Консультації	Згідно розкладу консультацій
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Умови ведення господарської діяльності вимагають розробки нових і вдосконалення вже існуючих систем, методів, методик, прийомів та інших засобів управління, спрямованих на підвищення його ефективності. Важливе значення при цьому належить економічному аналізу, з допомогою якого формується необхідна інформація для прийняття управлінських рішень. Саме аналітичне обґрунтування управлінських рішень сприяє отриманню суб'єктом господарювання позитивних економічних результатів за умови оптимального використання наявних ресурсів. Особливо актуальною ця задача є у зв'язку з посиленням конкуренції, глобалізацією бізнесу, збільшенням підприємницьких ризиків.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета навчальної дисципліни – формування системи теоретичних знань та практичних навичок з теорії та методології економічного аналізу, методики й організації аналізу основних аспектів діяльності підприємства, окремих економічних явищ і процесів, а також набуття практичних навичок щодо використання здобутих знань на практиці.</p> <p>Мета реалізується через цілі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. оволодіти фундаментальними поняттями економічного аналізу необхідними для аналітичного дослідження діяльності підприємств, окремих її аспектів, явищ і процесів; 2. вміти застосовувати теоретичні знання для розробки та прийняття оптимальних управлінських рішень; 3. засвоїти методику економічного аналізу, основні його методичні прийоми та способи, зокрема методи первинної обробки даних, факторного аналізу, економіко-математичні, евристичні та експертні методи, а також набути практичних навичок щодо їх використання на практиці; 4. вміти проводити аналіз виконання плану показників діяльності підприємства: обсягу виробництва, збуту продукції, використання трудових ресурсів, продуктивності праці, коштів на оплату праці, собівартості продукції, прибутку, рентабельності; 5. оцінювати вплив факторів на виконання планів основних показників; 6. оцінювати резерви підвищення ефективності роботи підприємства. 	
4. Компетентності	
<p>ПК - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.</p> <p>ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.</p> <p>СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.</p> <p>СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі</p>	

конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

5. Результати навчання

ПР04. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПР05. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПР06. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

ПР08. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПР10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПР12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20
Практичні	20
Самостійна робота	50

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
5	051 Економіка	3	Нормативна

Тематика навчальної дисципліни

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Тема 1. Сутність економічного аналізу та його роль в системі управління виробництвом. Економічний аналіз як важлива функція управління. Предмет, завдання та об'єкти економічного аналізу. Аналітичний процес і його складові. Метод і методика економічного аналізу. Метод порівняння і його застосування в аналізі. Балансовий і сальдовий методи. Елімінування як метод розрахунку впливу факторів. Метод відносних та середніх величин, динамічних рядів, статистичних таблиць.</p>	Лекція, практичне заняття	[1-19]	Опрацювати лекційний матеріал, Підготуватися до практичного заняття, тести	0,1	До наступного заняття за розкладом

Економіко-математичні методи					
Тема 2. Інформаційне забезпечення економічного аналізу. Інформаційна база економічного аналізу. Фінансова звітність як основна складова інформаційного забезпечення економічного аналізу.	Лекція, практичне заняття	[1-7]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, розрахункова робота, тести	0,1	До наступного заняття за розкладом
Тема 3. Аналіз виробництва та реалізації продукції (робіт, послуг) підприємства. Завдання аналізу виробництва та реалізації продукції. Джерела інформації. Аналіз динаміки виробництва та реалізації продукції. Аналіз впливу факторів на зміну обсягів реалізованої продукції. Аналіз якості та конкурентоспроможності продукції.	Лекція, практичне заняття	[3-5, 11-13]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, тести	0,2	До наступного заняття за розкладом
Тема 4. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів і фонду оплати праці. Завдання та джерела економічного аналізу. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами. Аналіз використання робочого часу. Аналіз продуктивності праці. Виявлення резервів підвищення продуктивності праці.	Лекція, практичне заняття	[5, 11,12]	Опрацювати лекційний матеріал, пройти тестування до теми	0,2	До наступного заняття за розкладом
Тема 5. Аналіз основних засобів. Завдання та інформаційна база економічного аналізу. Аналіз наявності та структури основних засобів аналіз руху та технічного стану основних засобів. Аналіз ефективності використання основних засобів.	Лекція, практичне заняття	[5-7]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, тести, розрахункова робота	0,1	До наступного заняття за розкладом
Тема 6. Аналіз наявності та використання матеріальних ресурсів. Мета, завдання та інформаційне забезпечення аналізу. Аналіз забезпеченості	Лекція, практичне заняття	[1,3,6,10-19]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до	0,1	До наступного заняття за розкладом

підприємства матеріальними ресурсами та оцінка ефективності їх використання. Аналіз впливу факторів предметів праці на зміну обсягів виробництва та реалізації продукції підприємства.			практичного заняття, інд. творчі завдання, розрахункова робота, тести		
Тема 7. Аналіз операційних витрат. Економічна сутність класифікації витрат підприємства. Мета, завдання та інформаційне забезпечення аналізу витрат. Аналіз узагальнюючих показників операційних витрат. Аналіз прямих матеріальних витрат. Аналіз прямих витрат на оплату праці. Аналіз непрямих витрат. Аналіз фонду оплати праці.	Лекція, практичне заняття	[1-5, 11-13,17]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, тести	0,1	До наступного заняття за розкладом
Тема 8. Аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства. Економічна природа прибутку і його роль в умовах ринкової економіки. Аналіз фінансових результатів від основної операційної діяльності. Аналіз рівня рентабельності підприємства. Аналіз основного капіталу. Аналіз оборотного капіталу. Аналіз запасів. Аналіз дебіторської заборгованості підприємства. Аналіз грошових активів. Аналіз джерел фінансування підприємства. Економічна характеристика пасиву балансу. Завдання аналізу та джерела інформації. Загальна оцінка джерел фінансування підприємства. Аналіз власного капіталу. Аналіз позиченого капіталу. Аналіз кредиторської заборгованості. Методика аналізу ліквідності й платоспроможності підприємства. Система показників фінансової стійкості та методика їх аналізу. Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємства. Оцінка показників ділової та ринкової активності. Методика аналізу	Лекція, практичне заняття	[1-4, 11-13,18,19]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, тести	0,1	До наступного заняття за розкладом

ефективності використання оборотних коштів підприємства.					
7. Система оцінювання навчальної дисципліни					
Загальна система оцінювання курсу	<p>100 бальна – 50 балів протягом семестру (поточна успішність, тести в дистанційній формі, написання та захист розрахункових робіт, контрольна робота) та 50 балів за екзамен.</p> <p>“відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами;</p> <p>“добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності в розв’язках;</p> <p>“задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповідях, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки;</p> <p>“незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p>				
Вимоги до письмової роботи	<p>Відповідно до навчального плану, студент виконує одну контрольну роботу, яка є допуском до складання іспиту. Головна мета її – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При розв’язанні задач студент має детально вказувати, яким саме був хід його роздумів, якими формулами він користувався.</p>				
Семінарські заняття	<p>Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов’язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.</p> <p>Також передбачено виконання розрахункових робіт. За виконання кожної розрахункової роботи студент отримує дві оцінки – одну за написання роботи і одну за захист. Оцінювання проводиться за національною шкалою.</p> <p>В процесі оцінювання рівня написання розрахункової роботи звертається увага на своєчасність застосування відповідного інструментарію для вирішення задач розрахункової роботи, правильність графічної інтерпретації результатів побудови відповідних моделей, правильність розрахунків, грамотність та повноту формулювання проміжних та остаточних висновків до розрахункової роботи.</p> <p>В процесі оцінювання захисту розрахункової роботи звертається увага на рівень володіння теоретичним матеріалом, необхідним для виконання розрахункової роботи, орієнтування студента в основних етапах виконання завдань, вміння</p>				

	формулювати висновки до роботи.
Умови допуску до підсумкового контролю	<ul style="list-style-type: none"> – оцінка за поточне тестування (15 балів); – оцінка за відповіді на всі основні та додаткові запитання під час аудиторних занять (10 балів); – оцінка за контрольну роботу (5 балів); – оцінка за самостійну роботу (20 балів).
8. Політика навчальної дисципліни	
<p>- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);</p> <p>- опрацювання теоретичного матеріалу, виконання розрахункових робіт, проходження тестування в дистанційній формі навчання;</p> <p>- опрацювання і підготовка до дискусій з приводу матеріалу, викладеного в хрестоматіях для самостійної роботи;</p> <p>- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;</p> <p>- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.</p> <p>Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом відповідно вимог кафедри, що встановлені на засіданні кафедри (співбесіда, реферат тощо).</p> <p>Пропущені практичні, семінарські та лабораторні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні незадовільні оцінки, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному, семінарському та лабораторному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.</p> <p>Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Кодексом честі та Положенням про запобігання та виявлення плагіату Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.</p> <p>Перезарахування результатів неформальної освіти відбувається згідно Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ПНУ https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_o_svita.pdf</p>	
9. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Акімова О. В. Економічний аналіз : посібник. / О.В. Акімова. – Краматорськ : ДДМА, 2016. – 83 с. 2. Волкова Н.А. Організація та методика економічного аналізу: навч. посіб. / Н.А.Волкова, Н.Е.Подвальна – Одеса, ОДЕУ, ротапринт, 2013.– 267 с. 3. Економічний аналіз: навч. посіб. / В.М. Серединська, О.М.Загородна, Р.В.Федорович. – Тернопіль: Видавництво Астон. –2010. – 624 с. 4. Економічний аналіз: навч. посіб. / Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін. За ред. Волкової Н.А. – Одеса: ОНЕУ, Ротапринт. – 2015. – 310 с. 5. Мних Є.В. Економічний аналіз: підручник / Є.В. Мних. – К.: Знання, 2011. – 630 с. 6. Мошенський С.З. Економічний аналіз: підручник/ С.З.Мошенський, О.В.Олійник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир:Рута. – 2007. – 704 с. 7. Організація та методика економічного аналізу: навч. посіб. / Бойко Л.О., Волчек Р.М., Гайдаєнко О.М., Нападовська І.В., Подвальна Н.Е., Шевчук Н.С. / за ред. Н.А. Волкової. – Одеса, ОДЕУ,Ротапринт, 2011.– 348 с. 8. Прокопенко І.Ф. Методика і методологія економічного аналізу: навч. посіб. / І.Ф. Прокопенко, В.І. Ганін. – К. : ПУЛ, 2008. – 430 с. 9. Черниш С.С. Економічний аналіз: навч. посіб. / С.С. Черниш. – 3-є вид. – К.: ЦУЛ, 2010. – 256 с. 10. Мних Є.В. Фінансовий аналіз: підручник / Є. В. Мних, Н.С. Барабаш. – К.: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2014. – 536 с. 11. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: навч. посіб. / Костенко Т. Д. та ін. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 400 с. 12. Семеняка Т. В. Удосконалення системи показників оцінки ритмічності виробництва 	

готової продукції / Т.В. Семеняка // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо- поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2014. – Том 15. – № 3.

13. Юрчишена Л. В. Аналіз ефективності використання основних засобів на підприємстві / Л. В. Юрчишена, С. М. Волинець. // Ефективна економіка. – 2011. – № 8.

14. Пілько А.Д. Оцінка ефективності управління виробництвом на підприємстві лісового господарства: досвід застосування дискримінантних і прикладних економетричних моделей / А.Д.Пілько, А.М.Осташук // Бізнес Інформ. № 7. 2017. – С.91-95.

15. Пілько А.Д. Моделювання процесу формування ринкової позиції агрохолдингів з урахуванням їхнього рівня прозорості / А.Д.Пілько, Б.Б.Потятинник // Бізнес-Інформ. № 12. 2017. – С. 287-291.

16. Пілько А.Д. Моделювання процесу оптимізації структури бюджету маркетингових комунікацій інвестиційно-будівельної компанії / А.Д.Пілько, О.М.Чабан // Бізнес-інформ. № 11. 2018. С. 167-173.

17. Pilko A. Experience of application of optimization and applied econometric models in the practice of analysis of enterprise' marketing communications management efficiency / A.Pilko // Development of the innovative environmental and economic system in Ukraine. Collective monograph. Edited by: Khudolei Veronika, Ponomarenko Tetiana – Prague. 2019. – 498 p., p. 428-448

18. Пілько А.Д. Застосування моделі оцінки потенціалу регіонального ринку товарів споживчого попиту в маркетинговому аудиті. Економіка та управління підприємствами: теорія, практика, перспективи розвитку: колективна монографія / Кол. авторів. Полтава: ПП «Астрыя», 2021. 188 с., С. 108-112.

19. Пілько А.Д. Модель управління витратами на маркетингові комунікації / А.Д. Пілько, Ю.В. Мохняк // Менеджмент та маркетинг у складі сучасної економіки, науки, освіти, практики: Щорічний збірник наукових робіт. Матеріали ІХ міжнародної науково-практичної дистанційної конференції, м. Харків, 18 березня 2021 р.) / редкол.: В.В. Малий та ін. Харків.: Нац. фармац. ун-т, 2021. – 526 с., С. 462-465.

Викладач

Пілько А.Д.